

Braitonas plus Helsinku 2014. gada deklarācija par sievietēm un sportu

Pieņemts 6. IWG Pasaules sieviešu un sporta konferencē Helsinkos,
Somijā, no 2014. gada 12. līdz 15. jūnijam

Vēsture: no 1994. līdz 2014. gadam

Pirmā starptautiskā konference par sievietēm un sportu pulcēja politikas veidotājus un lēmumu pieņēmējus sportā gan valsts, gan starptautiskā līmenī Braitonā, Apvienotajā Karalistē no 1994. gada 5. līdz 8. maijam.

To organizēja Lielbritānijas Sporta padome un atbalstīja Starptautiskā Olimpiskā komiteja. Konferencē īpaši tika aplūkots jautājums par to, kā paātrināt pārmaiņu procesu, kas novērstu nelīdzsvarotību, ar ko sievietes saskārās, piedaloties un iesaistoties sportā.

280 delegāti no 82 valstīm, kas pārstāv valdības un nevalstiskās organizācijas, nacionālās olimpiskās komitejas, starptautiskās un nacionālās sporta federācijas, kā arī izglītības un pētniecības iestādes, apstiprināja Braitonas deklarāciju, kas paredzēja principus, lai vadītu rīcību, kuras mērķis ir palielināt sieviešu iesaistīšanos sportā visos līmeņos un visās funkcijās un lomās.

Turklāt Braitonas konferencē tika panākta vienošanās izveidot un izstrādāt starptautisku sieviešu un sporta stratēģiju, kas aptvertu visus kontinentus. Tā bija jāapstiprina un jāatbalsta valdības un nevalstiskajām organizācijām, kas iesaistītas sporta attīstībā. Šāda starptautiska stratēģiskā pieeja tika izstrādāta, lai ļautu valstīm un sporta federācijām dalīties paraugprogrammās un veiksmīgas attīstības piemēros, tādējādi paātrinot pāreju uz taisnīgāku sporta kultūru visā pasaulē.

Nākamajās divās desmitgadēs (1994–2014) tika izveidota Starptautiskā darba grupa sieviešu un sporta jautājumos, lai uzraudzītu reakciju uz Braitonas deklarāciju, sniegtu atbalstu tiem, kas strādā valsts un reģionālā līmenī, un izveidotu starptautisku aktīvistu un advokātu tīklu, kas strādā, lai sasniegtu deklarācijas mērķus un principus. Starptautiskās konferences notika Vindhukā (1998), Monreālā (2002), Kumamoto (2006) un Sidnejā (2010), katrā no tām galvenā uzmanība tika pievērsta Deklarācijas virzības veidiem. Šo 20 gadu laikā ir ievērojami palielinājusies izpratne un pierādījumi par šķēršļiem un dinamiku, kas liedz meitenēm un sievietēm pilnībā piedalīties un gūt sasniegumus sportā un fiziskajās aktivitātēs; ir arvien vairāk pierādījumu par līdzdalības sportā un fiziskajās aktivitātēs pozitīvo ietekmi uz meiteņu un sieviešu veselību, labklājību, sociālo kapitālu, iesaistīšanos izglītībā un sasniegumiem.

No 2014. gada 12. līdz 15. jūnijam vairāk nekā 800 delegātu no gandrīz 100 valstīm piedalījās 6. IWG Pasaules konferencē par sievietēm un sportu Helsinkos "Lead the Change, Be the Change". Atkārtoti apstiprinot Braitonas deklarāciju, konference arī pieņēma atjauninātu versiju "Braitonas plus Helsinku 2014. gada deklarācija par sievietēm un sportu", kurā fiziskās aktivitātes ir ietvertas kā būtisks organizētā sporta paplašinājums, jo īpaši meitenēm un sievietēm. Tādējādi deklarācijā ir iekļauta atsauce uz fiziskajām aktivitātēm, kā arī sportu.

Fons

Sports ir kultūras aktivitāte, kas, ja to praktizē godīgi un taisnīgi, bagātina sabiedrību un tautu draudzību. Sports ir darbība, kas piedāvā indivīdiem ar jebkādu izcelsmi, rasi, reliģiju, seksuālo orientāciju vai spējām pašizziņas un pārliecības attīstības, pašizpaušmes un piepildīšanas iespēju; personīgo sasniegumu, prasmju apguves un spēju demonstrēšanu; sociālo mijiedarbību, prieku, labu veselību un labklājību. Sports un fiziskās aktivitātes veicina iesaistīšanos, integrāciju un atbildību sabiedrībā un veicina sabiedrības attīstību. Arvien vairāk pierādījumu liecina par līdzdalības sportā un fiziskajās aktivitātēs pozitīvo ieguldījumu veselībā, labklājībā, cilvēkpatālā un izglītības un sociālajos sasniegumos.

Sports un fiziskās aktivitātes ir neatņemams katras tautas kultūras elements. Tomēr, lai gan sievietes un meitenes veido vairāk nekā pusi no pasaules iedzīvotājiem un lai gan viņu līdzdalības sportā un fiziskajās aktivitātēs procentuālais īpatsvars dažādās valstīs atšķiras, gandrīz visos gadījumos tas ir mazāks nekā vīriešu un zēnu procentuālais daudzums.

Neskatoties uz pieaugošo sieviešu līdzdalību sportā un fiziskajās aktivitātēs pēdējos gados un pieaugošajām iespējām sievietēm piedalīties vietējā un starptautiskajā arēnā, sieviešu pieaugošā pārstāvība lēmumu pieņemšanā un vadošos amatos sportā un fiziskajās aktivitātēs seko lēni. Sievietes ir ievērojami nepietiekami pārstāvētas vadībā, administrācijā, trenēšanas un tiesāšanas darbos, jo īpaši augstākajos līmeņos. Turklāt sievietes joprojām tiek diskriminētas sportā un tiek pakļautas ar dzimumu saistītai vardarbībai.

Daudzi faktori ārpus sporta var ietekmēt sieviešu līdzdalības līmeni un citu iesaistīšanos sportā. Tie ietver situāciju mājās, juridisko statusu sabiedrībā vai fiziskās audzināšanas lomu skolā. Tomēr pašā sporta nozarē ir daudz aspektu, kas var kavēt sieviešu līdzdalību.

Bez sievietēm līderēm, lēmumu pieņēmējām un paraugiem, kā arī dzimumsensitīvām padomēm un vadību ar sievietēm un vīriešiem sporta un fizisko aktivitāšu jomā, vienlīdzīgas iespējas sievietēm un meitenēm netiks panāktas.

Sieviešu pieredze, vērtības un attieksme var bagātināt, uzlabot un attīstīt sportu un fiziskās aktivitātes: Apvienoto Nāciju Organizācijas Tūkstošgades attīstības mērķi, pēc 2015. gada attīstības mērķi (un ilgtspējīgas attīstības mērķi) un citas attīstības stratēģijas ir atkarīgas no ievērojama progresā, lai palielinātu sieviešu un meiteņu iespējas un iesaistīšanos visās jomās, tostarp sportā. Tāpat līdzdalība sportā un fiziskajās aktivitātēs var bagātināt, uzlabot un attīstīt sieviešu dzīvi.

A. Braitonas un Helsinku deklarācijas darbības joma un mērķi

1. Darbības joma

Šī 2014. gada deklarācija ir adresēta visām tām valdībām, valsts iestādēm, organizācijām, uzņēmumiem, izglītības un pētniecības iestādēm, sieviešu organizācijām un privātpersonām, kuras ir atbildīgas par sporta un fizisko aktivitāšu norisi, attīstību vai veicināšanu vai kuras tieši vai netieši ietekmē to, vai kuras jebkāda veidā ir iesaistītas sieviešu nodarbināšanā, izglītībā, pārvaldībā, apmācībā, attīstībā vai aprūpē sportā un fiziskajās aktivitātēs. Kopš 1994. gada starptautiskā politikas vide ir ievērojami attīstījusies. Šī 2014. gada deklarācija ir izstrādāta, lai gūtu labumu no visām vietējām, valsts un starptautiskajām hartām, likumiem, kodeksiem, noteikumiem un nosacījumiem, kas attiecas uz sportu un fiziskajām aktivitātēm, kas ietekmē sieviešu un meiteņu iespējas un pieredzi.

2. Mērķi

Galvenais mērķis ir attīstīt sporta kultūru, kas ļauj un novērtē sieviešu pilnīgu iesaistīšanos visos sporta un fizisko aktivitāšu aspektos.

Vienlīdzības, attīstības un miera interesēs valdības, nevalstiskās organizācijas un visas institūcijas, kas iesaistītas sportā, fiziskajā audzināšanā un fiziskajās aktivitātēs, apņemas piemērot šajā deklarācijā

izklāstītos principus un ieteikumus, izstrādājot atbilstošu politiku, struktūras un mehānismus, nolūkā:

- integrēt vienlīdzības un daudzveidības vērtības un principus visās starptautiskās, reģionālās, valsts un vietējās sporta un fizisko aktivitāšu stratēģijās;
- nodrošināt, ka visām sievietēm un meitenēm ir iespēja piedalīties sportā un fiziskajās aktivitātēs drošā un atbalstošā vidē, kas saglabā indivīda tiesības, cieņu un pašcieņu;
- atzīt sieviešu un meiteņu, jo īpaši personu ar invaliditāti, vajadzību daudzveidību, īstenojot ANO 2006. gada Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām 30. pantu; kā arī tādu personu, kas dzīvo un strādā kultūrās un kontekstos, kas var būt naidīgi pret sieviešu līdzdalību un sniegumu;
- palielināt un atbalstīt sieviešu iesaistīšanos sportā un fiziskajās aktivitātēs visos līmeņos un visās funkcijās un lomās;
- nodrošināt, ka sieviešu zināšanas, pieredze un vērtības veicina sporta un fizisko aktivitāšu attīstību;
- veicināt sieviešu un meiteņu iesaistīšanās sportā un fiziskajās aktivitātēs atzīšanu kā ieguldījumu sabiedriskajā dzīvē, kopienas attīstībā un veselīgu valstu veidošanā;
- veicināt sporta un fizisko aktivitāšu būtiskās vērtības atzīšanu no sieviešu puses, un tās ieguldījumu personīgajā attīstībā un veselīgajā dzīvesveidā.
- palielināt sadarbību starp sievietēm un vīriešiem un nodrošināt atbalstu no vīriešu puses, lai veicinātu dzimumu līdztiesību sportā un fiziskajās aktivitātēs.

B. Principi

1. Vienlīdzība un līdztiesība sabiedrībā un sportā

a. Valstij un valdībai būtu jādara viss iespējamais, lai nodrošinātu, ka institūcijas un organizācijas, kas atbild par sportu un fiziskajām aktivitātēm, ievēro vienlīdzības noteikumus, kas minēti Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos, Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā, ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām, Berlīnes deklarācijā (UNESCO MINEPS V) un ANO Konvencijā par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu.

b. Vienlīdzīgas iespējas piedalīties un iesaistīties sportā un fiziskajās aktivitātēs atpūtas un rekreācijas, veselības veicināšanas vai augstas veikspējas nolūkos ir ikvienas sievietes tiesības neatkarīgi no rases, ādas krāsas, valodas, reliģijas, ticības, seksuālās orientācijas vai identitātes, vecuma, ģimenes stāvokļa, spēju/invaliditātes, politiskās pārliecības vai piederības, nacionālās vai sociālās izcelsmes.

c. Resursi, pilnvaras un atbildība būtu jāsadala taisnīgi un bez diskriminācijas dzimuma dēļ, taču šādam sadalījumam būtu jānovērš arī jebkāds nevienlīdzīgs izvairojums starp sievietēm un vīriešiem pieejamo atbalstu.

2. Infrastruktūra

Sieviešu un meiteņu līdzdalību sportā un fiziskajās aktivitātēs ietekmē telpu apjoms, daudzveidība un pieejamība, jo īpaši drošas telpas. To plānošanai, izstrādei un pārvaldībai būtu pienācīgi un taisnīgi jāatbilst sieviešu un meiteņu īpašām vajadzībām kopienā, īpašu uzmanību pievēršot nepieciešamībai nodrošināt bērnu aprūpi, drošu transportu un drošību dalības un sacīkšu laikā.

3. Skolu un jauniešu sports

a. Pētījumi liecina, ka meitenes un zēni sportam pieiet no ievērojami atšķirīgām perspektīvām; un ka kvalitatīva fiziskā audzināšana (QPE) ir īpaši svarīga, lai meitenes apgūtu prasmes, zināšanas un izpratni, kas nepieciešamas līdzdalībai mūža garumā. Tiem, kas ir atbildīgi par jauniešu sportu, izglītību, atpūtu un fizisko izglītību, būtu jānodrošina, ka programmās, lai attīstītu jauniešu fizisko pratību un pamata motoriskās prasmes, tiek iekļauts vienlīdzīgs iespēju un mācību pieredzes klāsts, kas atbilst meiteņu vērtībām, attieksmei un centieniem.

b. Jo īpaši QPE nodrošināšanai būtu jābalstās uz UNESCO vadlīnijām par kvalitatīvu fizisko audzināšanu

un ICSSPE starptautisko nostājas paziņojumu par fizisko audzināšanu.

4. Līdzdalības attīstīšana

a. Ir arvien vairāk pierādījumu par ieguvumiem veselībai, ko sniedz aktīva līdzdalība sportā un fiziskajās aktivitātēs, un stratēģijās jāiekļauj Pasaules Veselības organizācijas (PVO) ieteikumi pieaugušo un jauniešu aktivitātes līmeņiem.

b. Sieviešu līdzdalību sportā un fiziskajās aktivitātēs ietekmē pieejamo aktivitāšu klāsts. Tiem, kas ir atbildīgi par sporta iespēju un programmu nodrošināšanu, būtu jānodrošina un jāveicina pasākumi, kas atbilst sieviešu vajadzībām un centieniem visā viņu dzīves laikā no bērnības līdz vecāka gadagājuma sievietēm.

5. Augsto sasniegumu sports

a. Valdībām un sporta organizācijām būtu jānodrošina vienlīdzīgas iespējas sievietēm sasniegt savu sporta snieguma potenciālu, nodrošinot, ka visās aktivitātēs un programmās, kas saistītas ar snieguma uzlabošanu, tiek ņemtas vērā sportistu īpašās vajadzības un ka tās tiek iebūvētas ilgtspējīgā infrastruktūrā sporta snieguma attīstībai.

b. Tiem, kas atbalsta elites un/vai profesionālus sportistus, jānodrošina, ka sacensību iespējas, atlīdzība, stimuli, atzīšana, sponsorēšana, popularizēšana un citi atbalsta veidi tiek nodrošināti taisnīgi un līdzsvaroti gan sievietēm, gan vīriešiem.

6. Vadība sportā

Sievietes joprojām ir nepietiekami pārstāvētas visu sporta un ar sportu saistīto organizāciju vadībā un lēmumu pieņemšanā. Par šīm jomām atbildīgajām personām jāizstrādā politika un programmas un jāizstrādā struktūras, kas palielina sieviešu treneru, padomdevēju, lēmumu pieņēmēju, ierēdņu, administratoru un sporta darbinieku skaitu visos līmeņos, īpašu uzmanību pievēršot sieviešu vadītāju pieņemšanai darbā, mentoringam, iespēju nodrošināšanai, atalgojumam un noturēšanai.

7. Izglītība, apmācība un attīstība

Tiem, kas ir atbildīgi par sieviešu un vīriešu treneru un cita personāla izglītību, apmācību un attīstību, kā arī vadītājiem un līderiem sporta un fizisko aktivitāšu nodrošināšanā, būtu jānodrošina, ka izglītības procesos un pieredzē tiek risināti jautājumi, kas saistīti ar dzimumu līdztiesību un sportistu vajadzībām, tostarp drošu vidi, taisnīgu sieviešu lomas sportā un fiziskajās aktivitātēs atspoguļojumu, kā arī ņemta vērā sieviešu vadības pieredze, vērtības un attieksme.

8. Sporta informācija un izpēte

Tiem, kas ir atbildīgi par pētniecību un informācijas sniegšanu par sportu, būtu jāizstrādā politika un programmas, lai palielinātu zināšanas un izpratni par sievietēm un sportu, un nodrošinātu, ka pētniecības normas un standarti ir balstīti uz pētījumiem par sievietēm un vīriešiem. Valdībām un sporta organizācijām ir jāuzsāk pētījumi par sievietēm un sportu, un sistemātiski jāvāc datus un statistiku, kas sadalīta pēc dzimuma, un jācenšas iekļaut dzimumu līdzsvarotu datu vākšanu par sportu un fiziskajām aktivitātēm kā uzdevumu iestādēm, kas apkopo statistiku par sociālajām norisēm starptautiskā un reģionālā līmenī.

9. Resursi

Tiem, kas ir atbildīgi par resursu piešķiršanu, būtu jānodrošina, ka ir pieejams atbalsts sportistēm, sieviešu programmām un īpašiem pasākumiem, lai veicinātu šīs Deklarācijas izpildi.

10. Vietējā un starptautiskā sadarbība

Valdības un nevalstiskajām organizācijām būtu jāiekļauj dzimumu līdztiesības jautājumu veicināšana un labas prakses piemēru apmaiņa sieviešu un sporta un fizisko aktivitāšu politikā un programmās savās sadarbībās ar citām organizācijām gan vietējā, gan starptautiskajā arēnā.

IWG kopā ar attiecīgajiem partneriem regulāri vāc un apmainās ar informāciju par pieņemtajām politikām un sasniegumiem, un progresu ziņojums par notikumiem (pamatojoties uz Braitonas plus Helsinku 2014. gada deklarāciju par sievietēm un sportu) tiek sniegts IMG Pasaules konferencēs par sievietēm un sportu.

[BEIGAS]